

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 08.02.2022
Published /Yayınlanma 30.04.2022
Article Type/Makale Türü Research Article

Citation/Alıntı: Günay, Y. & Wolff, R.A. (2022). Muhasebe bilgi sisteminin stratejik karar alma sürecine etkisi: Tekstil işletmeleri üzerinde bir uygulama. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 9(82), 740-754.
<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3049>

Öğr. Gör. Yahya GÜNAY

<https://orcid.org/0000-0002-4147-6844>

Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Giresun / TÜRKİYE

Prof. Dr. Reyhan Aysen WOLFF

<https://orcid.org/0000-0001-9496-9944>

Giresun Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Giresun / TÜRKİYE

MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNİN STRATEJİK KARAR ALMA SÜRECİNE ETKİSİ: TEKSTİL İŞLETMELERİ ÜZERİNDE BİR UYGULAMA¹

THE EFFECT TO STRATEGIC DECISION MAKING PROCESS OF ACCOUNTING INFORMATION SYSTEM: AN APPLICATION ON TEXTILE BUSINESSES

ÖZET

İşletmeler, rekabetin akıl almaz boyutlara ulaştığı günümüz piyasasında ayakta kalabilmek adına karar alma mekanizmalarını hareket ettirerek işletme yapısında ve organizasyonlarında stratejik yönetime odaklanmaları mecburiyet haline gelmiştir. Alınan stratejik kararların işletmelerin geleceğini belirlediği dikkate alındığında, stratejik yönetimin aslında stratejik karar alma olduğu çok daha net görülebilecektir. Özellikle stratejik kararlar yöneticiler açısından sürdürülebilirliği sağlamak ve rekabetle baş edebilmek adına oldukça önemli görülmelidir. Bu bağlamda yöneticiler işletme faaliyetleri ile ilgili alacakları kararlarda belirsizliği en aza indirmek ve başarı elde edebilmek için bilgi sistemlerinden yararlanmalıdır. Yöneticilerin ihtiyaç duyduğu en temel bilgiler ise muhasebe bilgi sistemi aracılığıyla sağlanmaktadır. İşletmeler gerek stratejik gerekse taktiksel plan ve hedeflerini hazırlarken bilgilerin çoğunu muhasebe verilerinden elde ederler. Muhasebe bilgi sistemleri tarafından üretilen veriler, işletmenin genel durumunu görmek ve faaliyet gösterdiği sektör bilgileri ile karşılaştırılması açısından çok önemlidir.

Tekstil işletmelerinin stratejik karar almalarında muhasebe bilgi sistemi bileşenlerinin etkisine yönelik olarak Kahramanmaraş ili tekstil işletmeler özelinde gerçekleştirilen çalışmada işletmelerin stratejik karar alma süreçlerinde finansal muhasebe ve yönetim muhasebesi bilgilerinin maliyet muhasebesine göre daha etkili olduğu görülmüştür. Araştırmamızda tekstil işletmesinde muhasebe bilgi sistemi bileşenlerinin stratejik karar alma üzerinde etkisi olduğu; ayrıca katılımcıların demografik özellikleri ile farklılık tespit edilen değişkenler olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Stratejik Yönetim, Stratejik Karar Alma, Muhasebe Bilgi Sistemi.

ABSTRACT

Businesses have become an obligation to focus on strategic management in business structure and organizations by moving decision-making mechanisms to be able to survive in today's market where the competition has reached unbelievable dimensions. When taking into consideration determining businesses' future received of strategic decisions, it will be seen much more clearly that actually strategic management is strategic decision making. Especially strategic decisions must be seen that more important in terms for managers behalf of to ensure sustainability and cope with the competition. In this regard, managers should benefit from information systems for minimizing uncertainty and achieving success to take their decisions to related business activities. The most basic information needs of managers are provided through accounting and finance information systems. Businesses obtain most of the information from accounting data while preparing both strategic and tactical plans and targets. It is so important in terms of data produced by accounting information systems to see the general state of the business and to comparison with industry information in which it operates.

The research carried out specifically for textile enterprises in Kahramanmaraş intended for the impact of accounting information system components on the strategic decision-making of textile enterprises it has been found used more effectively according to cost accounting of financial accounting and management accounting information in the strategic decision-making processes of businesses. Our research has reached the results of effective strategic decision making of accounting information system components in the textile business; besides there are variables that detected differences in demographic characteristics of the participants.

Keywords: Strategic Management, Strategic Decision Making, Accounting Information System.

¹ Bu çalışma, Prof. Dr. Reyhan Aysen WOLFF danışmanlığında, Yahya GÜNAY tarafından hazırlanan "Stratejik Karar Alma Süreci ve Muhasebe - Finans Bilgi Sistemi İlişkisinde Bilgi Kalitesinin Rolü: Kahramanmaraş İlinde Yerleşik Tekstil İşletmeleri Üzerinde Bir Araştırma" isimli Doktora Tezinden uyarlanmıştır.

1. GİRİŞ

İşletmeler geçmiş ve cari durumlarına bakarak gelecekle ilgili doğru kararlar alma, kaynak bulma ve kaynakları etkin bir şekilde yönetme aşamasında bilgiye gereksinim duymaktadırlar. İşletme yöneticilerinin faaliyetlerini başarılı bir şekilde sürekli hale getirebilmesi için ihtiyaç duyduğu bilgilerin başında muhasebe bilgileri gelmektedir. Muhasebe bilgilerinin işletme içinde sistematik bir şekilde döngüsünün olması, yöneticilerin bu bilgileri istediği zaman ve istediği yerde elde etmesine olanak sağlamaktadır. Bu döngüyü sağlayan sistem ise muhasebe bilgi sistemidir. Bu bağlamda, muhasebe bilgi sistemi, işletmelerde her yönetim düzeyindeki yöneticinin stratejik karar alabilmesi ve bu kararlarda başarılı olabilmesi için doğru bilgiyi, doğru biçimde, doğru yerde ve tam zamanında elde edebilmesine aracılık eden bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Stratejik yönetim, işletmelerin stratejik karar alma sürecinden hedeflerin başarılmasına kadar gerekli olan bilgileri sunmaktadır. Etkili bir stratejik yönetim için yöneticiler, işletme içi ve dışında meydana gelen dalgalanmaların boyutunu ve bunun işletmelerin stratejik kararlarına olan muhtemel etkisini önceden bilmek isteyeceklerdir. Bu ise, muhasebe verilerinin işletmelerin stratejik yönetim sürecinde amaçlarına uygun olarak kullanılmasına bağlıdır. Stratejik yönetim ile muhasebe bilgi sistemi ilişkisi literatürde oldukça yer kaplamakta ve yapılan birçok çalışmada yer almaktadır.

Bu çalışmanın amacı, muhasebe bilgi sisteminin stratejik karar alma süreci üzerindeki etkisini test etmektir. Bu doğrultuda bilgi sistemlerinden olan muhasebe bilgi sisteminin örnekleme alınan işletmelerin stratejik karar sürecinde uygulanma durumları ve aralarındaki ilişki ve etki araştırılmıştır. Örnekleme alınacak tekstil işletmesi çalışanlarının demografik özelliklerine göre muhasebe bilgi sistemi ve stratejik karar alma süreci özellikleri arasında farklılık olup olmadığı da yapılan testlerle analiz edilmiştir.

Araştırma, muhasebe bilgi sistemi ile stratejik karar alma süreci özellikleri ilişkisini farklı değişkenler açısından belirlemeyi amaçladığı için bu çalışmada betimsel tarama modelinde ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma ana problem cümleleri şu şekilde oluşturulmuştur: Muhasebe Bilgi Sistemi Bileşenleri ile Stratejik Karar Alma Süreci Özellikleri arasında bir ilişki var mıdır? Eğer var ise bu sistemlerin kullanımı stratejik karar alma süreci özelliklerini ne yönde ve ne şiddette etkiler? Muhasebe Bilgi Sistemi Bileşenleri ve Stratejik Karar Alma Süreci Özellikleri ile Demografik Özellikleri arasında farklılık var mıdır? Araştırma kapsamında oluşturulan ana problem cümleleri kurulan hipotezlerle test edilmiştir.

2. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ

Bilgi sistemi, sistem için yapılan genel tanım doğrultusunda; “herhangi bir organizasyonda karar vermede ihtiyaç duyulan bilgiyi sağlamak amacıyla insanoğlu tarafından uyumlu bir biçimde bir araya getirilmiş, birbirleriyle etkileşen işlevsel parçaların oluşturduğu bir bütün” şeklinde tanımlanabilir (Sağlam ve Karagül, 2013: 10).

Muhasebe, bir örgütün kaynaklarının oluşumunu, bu kaynakların kullanma biçimini, örgütün faaliyetleri sonucunda bu kaynaklarda meydana gelen artış veya azalışları ve örgütün finansal açıdan durumunu açıklayan bilgileri üreten ve bunları ilgili kişi ve kuruluşlara ileten bir “bilgi sistemi”dir (Soylu, 2012: 13).

Muhasebe bilgi sistemleri aracılığıyla üretilen bilgi, işletmelerde özellikle; karma ürün kararları, üretim girdilerinin seçimi, çevre kirliliğini önleyici projelere değer biçme, yanlış yönetim politikalarını değerlendirme, faaliyetler ile çevre maliyetlerinin karşılaştırılması ve ürünlerin fiyatlandırması gibi değişik karar sürecinde kullanılabilir (Loucks vd., 1998: 119). Muhasebe bilgi sistemleri üç büyük alt sistemin toplamından oluşur. Bunlar (Hall, 2008:6):

- Hareket İşleme Sistemi: İşletme dışındaki kullanıcılara bilgi sağlar.
- Finansal Raporlama Sistemi: Yasal yükümlülükler gereği bilgi sağlar.
- Yönetim Raporlama Sistemi: İşletme içindeki kullanıcılara bilgi sağlar

Yukarıda yer alan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere muhasebe bilgi sisteminden beklenen, iç ve dış olmak üzere iki gruba ayrılan bilgi kullanıcılarına, sayısal bilgi temin etmektir. Bu gruplardan her birisinin işletmenin durumuyla ilgili ihtiyaç duydukları bilgiler çoğu kez farklılıklar arz etmektedir.

İşletme içi bilgi kullanıcılarına bilgiyi, yönetim ve maliyet muhasebesi alt bilgi sistemi sunarken, dış bilgi kullanıcılarına finansal muhasebe alt bilgi sistemi sunmaktadır (Yazıcı, 2010: 204-205).

2.1. Finansal Muhasebe

Muhasebenin tanımı, muhasebenin gelişme sürecine bağlı olarak değişimler göstermiştir. İlk olarak muhasebe, işletmeler arası veya işletmelerle diğer kişiler arasındaki karşılıklı ilişkileri sonucunda ortaya çıkan işlemleri kaydeden kısmı “Genel Muhasebe” veya “Finansal Muhasebe” (Küçüksavaş, 2019: 3) olarak tanımlanmış ve muhasebenin kaydetme fonksiyonu üzerinde durulmuştur. Daha sonra finansal muhasebe, muhasebe ile ilgili kavramlar ve ilkeler ile tüm işletmelerde ortaya çıkan finansal işlemlerin defterlere kaydetme, sınıflandırma, özetleme ve raporlama işlemlerinin tamamını kapsar hale gelmiştir. Bir başka ifade ile finansal muhasebe, işletme varlıklarının ve bu varlıkların hangi kaynaklardan karşılandığını göstermektedir. Genel olarak, finansal muhasebe, ticaret muhasebesi ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır (Yücel, 2018: 8). Finansal muhasebe, işletmenin mali (finansal) yapısını gösterir. Bu nedenle işletmenin kaynaklarını nereden sağladığı ve bunları nerelere yatırdığı finansal muhasebe hesapları üzerinden izlenir (Sevilengül, 2020: 20).

2.2. Maliyet Muhasebesi

Maliyet muhasebesi sistemi esas itibarıyla işletme içine dönük muhasebe olup, üretim faktörlerinin kullanılarak mal ve hizmet üretiminin yapıldığı işletmelerde, işletme içi fiziki mal ve hizmet hareketlerinin izlenmesi ve dönem itibarıyla üretim birimlerinin maliyetlenmesi ile ilgilidir. Maliyet muhasebesi, ekonomiklik, rasyonellik ve amaca ulaşma gibi işletme sürecinin kontrolüne hizmet ettiğinden iç raporlamayla ilgilidir. Ancak sınai maliyetin bulunmaması ile finansal muhasebede finansal tabloların çıkarılması mümkün olacağından, dış raporlama içinde hizmet eder (Karcıoğlu, 2000: 14-15).

2.3. Yönetim Muhasebesi

Yönetim muhasebesi sistemi genel muhasebe ve maliyet muhasebesinin ürettiği bilgileri, yönetim kararlarına yönelik olarak derleyen ve kullanan muhasebe dalıdır. Yönetim muhasebesi bilgi sistemi, işletme yönetiminin planlama ve kontrol faaliyetlerinde kullanacağı bilgileri üreten muhasebe bilgi sisteminin alt sistemidir. Yönetim muhasebesi bilgi sisteminde işleyiş; kaynakların hesap verilebilirliği ve uygun kullanımı ile örgüt içinde planlama, kontrol, değerlendirme faaliyetleri için yönetim tarafından kullanılan finansal bilgilerin toplanması, hazırlanması, kaydedilmesi, ölçülmesi, analiz edilmesi, yorumlanması, raporlanması ve iletilmesi sürecidir (Crossman, 1985: 222; Akt. Uğuz Arsu, vd., 2015: 17-18). Diğer bir deyişle, bu bilgi sistemi ham verilerin toplanmasından başlayıp, üst yönetimin ihtiyaç duyduğu bilgilerin üretilip sunulmasına kadar işletme yöneticilerini hedef alan muhasebe faaliyetlerini içerir (Karcıoğlu, 2000: 14).

3. STRATEJİK KARAR ALMA

Stratejiyi belli bir noktadan incelenerek ele alındığında örgütle alakalı yapının, ortaya sunulan hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için yoğun rekabet ve beraberindeki çevreyle bağlantısının oluşturmasına zemin hazırlayan plana strateji denilmektedir (Daft, 2007). Stratejik yönetim kavramı ise, işletme ve yönetim alanında 20. yüzyılın ikinci yarısında kullanılmaya başlanmış ve o dönemlerde anlam olarak konu üzerinde henüz bir fikir birliğine varılmamış olsa da, strateji işletmenin çevresi ile arasındaki ilişkileri düzenleyen ve rakiplerine üstünlük sağlayabilmek amacıyla kaynaklarını harekete geçiren bir anlam taşımaktadır (Güçlü, 2003). Peter Drucker, stratejik yönetimin ana görevinin bir işin misyonunu baştan sona düşünmek ve “*Bizim işimiz nedir, ne olmalıdır?*” sorularını sorarak, belirlenen amaçlar doğrultusunda, belirlenen kararların yarınki sonuçları vermesini sağlamak olduğunu söylemiştir (Drucker, 1999). Bu anlamda stratejik karar alma süreci de “stratejik sorunların tanımlandığı, yorumlandığı, ele alındığı ve çözüldüğü bir dizi faaliyet” olarak tanımlanmaktadır (Elbanna ve Younies, 2008; Akt., Hashem, 2018: 12).

3.1. Stratejik Karar Alma Süreci

Stratejik karar alma süreci, uzun zamandır büyük veya küçük ölçekli her tür organizasyonda, gerek kâr amacı güden gerek kâr amacı gütmeyen işletmelerde, özel sektörde veya kamuda merkezi bir yönetim faaliyeti olarak görülmüştür. Tüm bu organizasyonlarda yöneticiler, yeni pazarlara girmek, yeni ürünler geliştirmek veya işletmeleri satın almak veya elden çıkarmak gibi büyük kararlar almaları gerekmektedir. Zor ve karmaşık zamanlarda, fırsatları yakalamak ve tehditlerin üstesinden gelmek için

yöneticilerin bu tür kararları alma yeteneği, örgütsel başarıya önemli bir katkı sunmaktadır (Elbanna ve Child, 2007: 562).

Stratejik karar sürecinin asıl amacı temel alternatif stratejiler arasından işletmenin amaç ve hedeflerine en uygun olanının seçimini içerir. Bu aşama aynı zamanda bir değerlendirme ve karar alma aşamasıdır. Tüm karar alma olaylarında olduğu gibi alternatif stratejilerin değerlendirilmesinde, her bir alternatifin kısa vadede ve uzun vadede işletmeye sağlayacağı getiriler ve yükleyeceği maliyetlerin analizinin de yapılması gereklidir (İzci, 2014: 193).

3.2. Stratejik Karar Alma Sürecinin Özellikleri

Stratejik karar alma süreci ve özelliklerini açıklayan gerek kuramsal gerekse görgel çalışmalarda farklı türde ve sayıda stratejik karar alma süreci nitelikleri tavsiz edilmektedir. Ancak ilgili çalışmalarda stratejik karar alma süreci çok boyutlu olarak ele alınmayıp sonuçta bu özellikler bir bütünlük ve tutarlılık göstermemektedir.

Guillemette vd. (2014), stratejik karar alma sürecinin dört ana boyutunu tartışmakta ve bunların:

- Prosedürel rasyonelite: İlgili bilgilerin toplanması ve analiz edilmesi faaliyetidir ve prosedürel rasyonelitenin kullanılması, karar performansının iyileştirilmesine yol açar.
- Kapsamlı bilgi: Stratejik karar alma durumunda, daha ayrıntılı, kapsamlı ve doğru bilgi ne kadar doğru olursa, karar kalitesi o kadar yüksek olur.
- Çaba: Karar verici ne kadar çok çaba harcarsa, kararın kalitesi de o kadar yüksek olur.
- Ruhun açıklığı: Karar vericilerin ne ölçüde açık fikirli olduklarını ve yeni fikirleri kabul ettiklerini ifade eder. Karar vericilerin açık fikirlilik düzeyinin artması, karar alma sürecinin etkinliğinin artmasına yol açmaktadır.

Stratejik karar alma süreci enformasyon toplama, alternatifleri geliştirme ve alternatifler arasında seçim yapmayı içeren faaliyetler dizisi olarak da tanımlanmakta olup (Wally ve Baum, 1994), rasyonellik, kapsamlılık, politik davranış, hiyerarşik merkezileşme gibi farklı boyutları olduğu belirtilmektedir (Goll ve Rasheed, 1997). Hashem (2018:11), stratejik karar almanın üç ana boyutunun rasyonellik, sezgi ve politik davranış olduğunu belirtmektedir. Yine aynı şekilde Elbanna (2006) çalışmasında rasyonellik, sezgi ve politik davranış boyutları üzerinde durmaktadır.

Karar alma, rasyonel ve bilinçli bir seçim yapma işi olmakla birlikte, stratejik karar alma süreci özelliklerinden en fazla üzerinde durulan ve araştırılan özellik rasyonelliktir (Koçel, 2018:160). Akılcılık diğer bir deyişle rasyonelite sosyal bilimlerdeki önemli kavramlardan biridir (Hashem, 2018: 13). Elbanna'ya (2006: 8) göre, karar alma süreçlerinin rasyonelliği, stratejik karar verme teorisi ve uygulamalarında merkezi bir yer almaktadır ve stratejik karar alma sürecinde rasyonelliğin kilit rol oynadığı ve önemli bir boyut olduğu belirtilmektedir (Elbanna ve Child, 2007: 566). Hiyerarşik merkezileşme, stratejik karar alma sürecine katılım rolünü vurgulayarak karar alma sürecinde otoritenin (yetkinin) toplanmasını veya karar alma gücünü ifade eder (Wally ve Baum, 1994: 940). Bir başka ifadeyle, merkezileşme genellikle bir örgütte karar alma düzeyi ve bu sürece nispi katılım miktarı ile yansıtılır.

4. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ ve STRATEJİK KARAR ALMA SÜRECİ İLİŞKİSİ

Muhasebe bilgi sistemi, çalışanların gereksinim duydukları bilgileri, doğru bir şekilde ve zamanında sağlayarak onların karar almasını kolaylaştırmaktadır. Alınan kararlar; müşteri hizmetleri gibi rutin karar alanları, mamul çeşitlendirilmesi veya zarar eden bir mamulün üretimine son verilmesi gibi stratejik özellikli konularda olabilmektedir. Muhasebenin en önemli fonksiyonlarından biri, geleceği tahmine yaramasıdır. Bu, geride kalan bir muhasebe dönemi ile ilgili muhasebe bilgilerine dayalı olarak, gelecekteki ekonomik olayların ve süreçlerin gelişme trendini belirlemeyi kapsamaktadır. Yapılan araştırmalar, muhasebe bilgilerinin, organizasyondaki yöneticilerin artan bilgisi ve buna bağlı olarak istenen organizasyonel kararları almadaki yeteneklerinin, kararların niteliği üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Muhasebe bilgileri sadece karar vermeyi kolaylaştırmakla sınırlı kalmamaktadır. Aynı zamanda, rasyonel kararların uygulanması, yürütülen faaliyetlerin etkinliği, verimliliği ve karlılığını da arttırmaktadır. Muhasebe, etkin bir yönetimin en önemli aracıdır (Kaygusuzoğlu ve Uluşol, 2011: 304).

Konunun literatürde işlenişi dışında, uygulamalı çalışmalarda da yönetim kararları özellikle stratejik karar verme sürecine ilişkin değerlendirmelerde bilgi sistemi, yönetim ve maliyet muhasebesi konularına odaklanılmıştır. Araştırmaların geneli, KOBİ'lerde stratejik önemdeki konularda karar verme konusunda muhasebe bilgisinden yeterince faydalanılmadığını ortaya koymaktadır.

Jermias ve Gani (2004), Akt. Akgün ve Kılıç (2013), tüketim ürünleri endüstrisi altında listelenen halka açık şirketlerin 106 iş birimi yöneticisiyle yapılan anket ve kişisel görüşmelere dayanan bu çalışma, koşullu uyumun derecesinin iş birimi etkinliği ile pozitif bir ilişkisi olduğunu göstermektedir. İşletme etkinliği, yönetim muhasebe sistemi, örgütsel konfigürasyonlar ve işletme stratejisi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada, örgüt yapısının dizaynı ve uygulaması, denetim ve yönetim muhasebesi sistemlerinden yöneticilerin sorumlu olduğunu ve stratejik öncelikler ve kararlar, örgütsel dizayn için yönetim muhasebesi sistemlerinin gerekli olduğu ifade edilmiştir.

Canbaz (2014), Edirne'de faaliyette bulunan KOBİ'lere yönelik gerçekleştirilen araştırmada 524 üst düzey yöneticiye anket uygulanmıştır. Yönetim bilgi sisteminin kurumsal etkinlik dışında kullanmanın stratejik planlamanın fonksiyonel boyutu üzerinde anlamlı etkisi olduğu, yönetim bilgi sisteminin kurumsal etkinlikte kullanmanın stratejik karar alma dışında anlamlı bir etkisi bulunmadığı, yönetim bilgi sisteminin kullanmanın stratejik planlamadaki dış faaliyetler üzerinde anlamlı etkisi olduğu ayrıca kurumsal etkinlik dışında kullanmanın stratejik analiz üzerinde anlamlı etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Yürekli (2017), KOBİ'lerin stratejik karar almalarında yönetim ve maliyet muhasebesi uygulamalarının etkisine yönelik olarak Denizli Organize Sanayi Bölgesi'ndeki işletmeler özelinde gerçekleştirilen araştırmada KOBİ'lerin stratejik kararlarında yönetim muhasebesinin maliyet muhasebesine göre daha etkin kullanıldığı bulunmuştur.

5. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Araştırma, tekstil sektöründe faaliyet gösteren ilk madde ve malzeme aşamasından mamul aşamasına kadar ki süreci izleyen iplik sanayi, dokuma ve boya kasar sanayi, örme ve konfeksiyon sanayi işletmelerini kapsamaktadır. Araştırma modelinde yer alan değişkenlerin ve araştırma modelinin test edilmesine yönelik, SPSS 22.0 paket programı ve Amos 24.0 yazılımı kullanılmıştır. Ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirlik analizleri kapsamında öncelikle Cronbach Alfa değerlerine, Madde çıkarıldığında Cronbach Alpha değerlerine ve Açıklayıcı Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis, EFA) bulgularına yer verilmiş sonra ise, Doğrulayıcı Faktör Analizi (Confirmatory Factor Analysis, CFA) yapılmıştır. Araştırmanın açıklayıcı faktör analizleri ve güvenilirlik analizi çalışmaları ile "Bağımsız Örneklem T testi" "One-Way ANOVA" SPSS 22.0 paket programıyla gerçekleştirilirken, doğrulayıcı faktör analizi ve birleşik güvenilirlik ile yapısal eşitlik çalışmaları AMOS 24.0 yazılımı ile gerçekleştirilmiştir.

5.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bu araştırmanın amacı, tekstil sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin muhasebe bilgi sistemi bileşenlerinin stratejik karar alma süreci özellikleri üzerindeki etkisini incelemek ve bütüncül bir model ile test etmektir. Bu araştırmanın tekstil sektöründe yapılmasının nedeni, bu sektörün yeniliklere açık olarak uzun vadeli planlara ve sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmeye çok fazla ihtiyaç duyulan sektörlerden olmasıdır.

Araştırma ile muhasebe bilgi sistemi bileşenleri ile stratejik karar alma süreci özellikleri arasında bir ilişki var mıdır? Eğer var ise, bu sistemlerin bileşenleri stratejik karar alma süreci özelliklerini ne yönde ve ne şiddette etkiler? Ayrıca muhasebe bilgi sistemi bileşenleri ve stratejik karar alma süreci özellikleri ile demografik özellikleri arasında farklılık var mıdır? Sorularına yanıt aranmaktadır.

Araştırma, tekstil sektöründe faaliyet gösteren ilk madde ve malzeme aşamasından mamul aşamasına kadar ki süreci izleyen iplik sanayi, dokuma ve boya kasar sanayi, örme ve konfeksiyon sanayi işletmelerini kapsamaktadır. Araştırmada, tekstil sektörünün seçilme nedeni; üretim yapan işletmelerin muhasebe bilgi sistemi bileşenlerinin tamamını kullanmaları olarak açıklanabilir. Üretim süreci; ilk madde ve malzeme girişleri ile başlamakta yarı mamul olarak işlem görmekte ve sonuçta mamul elde edilmektedir. Muhasebe bilgi sistemi bileşenleri de maliyete muhasebesi, finansal muhasebe ve yönetim muhasebesi ile üretim sürecinin tamamına dahil olmaktadır.

5.2. Araştırmanın Örnekleme, Veri Toplama Yöntem ve Aracı

Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren, Kahramanmaraş ticaret ve sanayi odasına kayıtlı olan iplik sanayi (83), dokuma ve boya kasar sanayi (116), örme ve konfeksiyon sanayinin (131) de yer alan 330 (KMTSO, 2020) işletme yöneticileri örneklem olarak belirlenmiştir. Belirlenen işletme yöneticileri ile yüz yüze görüşmeler yoluyla yapılandırılmış anket uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak %95 esas alınmış ve bu değer için tablo karşılığı olan $t=1,96$ kullanılmıştır. Araştırmada kabul edilebilecek hata payı %5 olarak belirlenmiştir. %5 hata payı dikkate alındığında bu çalışmanın evrenini temsil edecek olan minimum örneklem sayısı 181 olarak bulunmuştur. Bu kapsamda araştırma için toplamda 300 adet anket dağıtılmış ve 265 anket cevaplanarak geri dönüş sağlanmıştır. Ancak cevaplanan anketlerden 15 anketin kodlamalarının hatalı olduğu görülmüş ve değerlendirmeye alınmamıştır. Dolayısıyla araştırmada 250 katılımcının cevaplamış olduğu anketler kodlanarak örneklem yeterlilik düzeyi sağlanmıştır.

Araştırma için gerekli olan veriler; yapılandırılmış anket uygulaması görüşmecisi yönetimi ile toplanmıştır. Araştırma kapsamında veriler toplanırken öncelikle belirlenen üç işletmede çalışan yöneticilere pilot uygulama yapılmıştır. Bu çerçevede, ilk olarak üç tekstil işletmesinde 35 anket uygulanmıştır. Pilot uygulama sonucunda elde edilen veriler yeterli bulunduğundan dolayı pilot uygulama tamamlanmıştır. Sonrasında gerçekleştirilen analizler ve uzman görüşleri ile ankete nihai şekli verilmiştir. Elde edilen verilerle hipotez testleri gerçekleştirilmiş ve bulgular yorumlanmıştır.

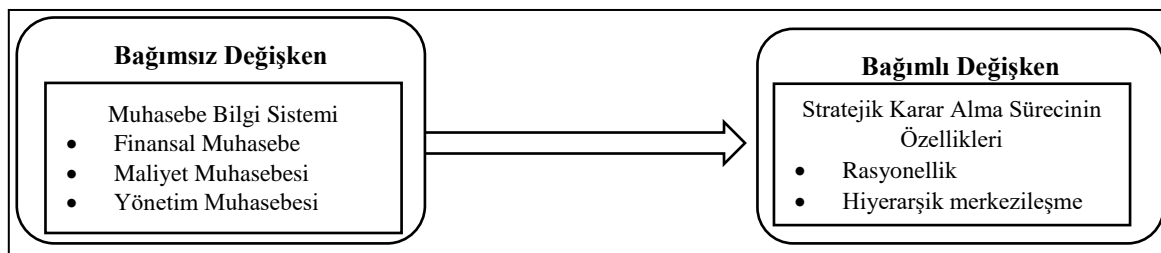
Anket formu, örgüt düzeyinde ölçüm yapıldığından dolayı söz konusu işletmelerin alt, orta ve üst kademe yöneticilerine uygulanmıştır. Aynı zamanda bu yöneticiler ile yüz yüze görüşmeler yapılarak, stratejik karar alma süreci ve muhasebe bilgi sistemi bileşenleri ile ilgili görüşmeler yapılarak konuyla ilgili derinlemesine bir bakış açısı elde edilmiştir. Bu araştırmada tam sayım yapılarak KMTSO kayıtlı tekstil işletmesine yüz yüze görüşme aracılığıyla ulaşılmıştır. Anketlerin dağıtımına Kasım 2019'da başlanmış; Şubat 2020 itibarıyla toplanması tamamlanmıştır. Ancak, katılımcıların bazıları yoğun iş tempoları ve anket sorularının uzunluğu nedeniyle ankete katılamayacaklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, söz konusu 330 işletmede çalışan 250 yöneticisinden alınan cevaplar araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmada geliştirilen modelde yer alan her bir değişkenin ölçümünü sağlamak için 2 farklı ölçek kullanılmıştır. Bu ölçekler içerisinde 5 boyut incelenmiştir. Ayrıca araştırmaya katılanların demografik özelliklerini tespit etmeye yönelik sorular sorulmuştur. Bu çerçevede, işletmelerdeki yönetim kademesinde çalışan yöneticilere uygulanan anket formu, 43 bölümde 46 ifadeden oluşmaktadır. Anket formları görüşmecisi yöntemi ile deneklere ulaştırılmıştır. Anketlerin doldurulması gönüllülük esasına dayanmaktadır ve anket formlarına isim yazılmamış sadece uygulanan işletme isimleri yazılmıştır.

Söz konusu ankette stratejik karar alma süreci özelliklerinden uygulama soruları rasyonellik, Dean ve Sharfman (1996) beraber geliştirdiği ve Türkçe tercümesi Ürü vd. (2011) ile Demir (2015) tarafından yapılan 5 ifadeli bir ölçekle; Hiyerarşik Merkezileşme Wally ve Baum (1994) tarafından geliştirilen ve Türkçe tercümesi Ürü vd. (2011) ile Demir (2015) tarafından yapılan 5 ifadeli bir ölçekle ölçülmüştür. Muhasebe bilgi sistemi bileşenleri uygulama soruları finansal muhasebe Ömürbek (2003) tarafından geliştirilen ve Demir ve Coşkun (2009) tarafından derleme yapılarak düzenlenen bir ölçekle ölçülmüş, maliyet muhasebesi ve yönetim muhasebesi ile ilgili ifadeler ise Apak (2018)' in çalışmasından derlenmiştir.

5.3. Araştırma Modeli ve Hipotezler

Araştırmanın amacına yönelik olarak geliştirilen araştırma hipotezler, modeli ve kullanılacak ölçekler aşağıdaki gibidir:

Şekil 1. Araştırma Modeli

Araştırma modelinden yola çıkılarak oluşturulan temel hipotezler aşağıda açıklanmıştır.

H₀₁: Stratejik karar alma süreci özellikleri demografik özelliklerine göre farklılık göstermez.

H₀₂: Muhasebe bilgi sistemi bileşenleri demografik özelliklerine göre farklılık göstermez.

H₀₃: Muhasebe bilgi sistemi bileşenlerinin stratejik karar alma süreci özellikleri üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

H₀₃¹: Finansal muhasebe bilgilerinin rasyonellik üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

H₀₃²: Finansal muhasebe bilgilerinin hiyerarşik merkezileşme üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

H₀₃³: Maliyet muhasebesi bilgilerinin rasyonellik üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

H₀₃⁴: Maliyet muhasebesi bilgilerinin hiyerarşik merkezileşme üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

H₀₃⁵: Yönetim muhasebesi bilgilerinin rasyonellik üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

H₀₃⁶: Yönetim muhasebesi bilgilerinin hiyerarşik merkezileşme üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

5.4. Araştırma Verilerinin Analizi ve Bulgular

Araştırmanın güvenilirlik ve geçerlilik, demografik özellikleri, araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin tanımlayıcı bulgular, faktör analizi, normallik testi bulgularına ve yorumlarına ver verilmiş. Bununla birlikte stratejik karar alma özellikleri ve muhasebe bilgi sistemi bileşenleri demografik özelliklerine göre farklılaşma durumlarına ve değişkenler için literatür taramasıyla geliştirilen hipotezler test edilmiş ve elde edilen analizlerinin yorumlanmaları yapılmıştır.

5.4.1. Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizi

Araştırma kapsamında Kahramanmaraş ilinde faaliyette bulunan tekstil işletmesinde yönetici pozisyonunda görev yapmakta olan 250 katılımcıya uygulanan anketlerin öncelikle geçerlilik ve güvenilirlik analizi ayrı ayrı her ölçek için Cronbach's Alpha değerleri hesaplanarak test edilmiştir. Bu değerler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1. Stratejik Karar Alma Süreci Özelliklerinin Güvenilirlik Analiz Sonuçları

Ölçekler	Cronbach Alfa Değeri	Madde çıkarıldığında Cronbach Alpha değeri	Madde Sayısı
Stratejik Karar Alma Süreci Özellikleri	,897	,898	10
Rasyonellik	,869	,871	5
Hiyerarşik Mekezileşme	,765	,767	5

Tablo 1'e göre, 10 sorudan oluşan stratejik karar alma süreci özellikleri ölçeğin güvenilirlik analizi sonucu alfa değeri (α) 0,897 olarak bulunmuştur. Stratejik karar alma süreci özelliklerinin Cronbach Alfa değerleri rasyonellik için 0,869 ve hiyerarşik mekezileşme için 0,765 bulunmuştur. Bu sonuçlara bakıldığında araştırmanın öntestinde olduğu gibi sontestinde de geçerlilik ve güvenilirlik açısından kabul edilen aralıkta olduğundan dolayı istatistiksel olarak geçerli güvenilirlikte olduğu ispatlanmıştır. Ayrıca Cronbach's Alpha değerinin 0,80 ile 1,00 arasında olan değerlerin ölçeğin (rasyonellik) yüksek güvenilirlikte olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Muhasebe Bilgi Sistemi Bileşenlerinin Güvenilirlik Analiz Sonuçları

Ölçekler	Cronbach Alfa Değeri	Madde çıkarıldığında Cronbach Alpha değeri	Madde Sayısı
Muhasebe Bilgi Sistemi Bileşenleri	,971	,971	31
Finansal Muhasebe	,924	,924	8
Maliyet Muhasebesi	,600	,783	6
Yönetim Muhasebesi	,885	,885	7

Tablo 2'ye göre, 31 sorudan oluşan muhasebe bilgi sistemi bileşenleri ölçeğinin güvenilirlik analizi sonucu alfa değeri (α) 0,971 olarak bulunmuştur. Muhasebe bilgi sistemi bileşenlerinin Cronbach Alfa değerleri finansal muhasebe için 0,924; maliyet muhasebesi için 0,600; yönetim muhasebesi için 0,885 bulunmuştur. Cronbach's Alpha değerlerinin 0,60'm üzerinde olduğu görülmektedir. Bu durum muhasebe bilgi sistemi bileşenlerine ilişkin verilerin güvenilir ve analiz yapmaya uygun olduğu sonucunu vermektedir. Cronbach's Alpha değerinin 0,80 ile 1,00 arasında olan değerlerden maliyet muhasebesi hariç ölçeklerin yüksek güvenilirlikte olduğunu göstermektedir.

5.4.2. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan katılımcıların ankette yer alan demografik sorulara verdikleri yanıtlar tablolar halinde verilmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Genel Dağılımları

Cinsiyet	Frekans	% (Yüzde)	Tecrübe Süresi	Frekans	% (Yüzde)
Erkek	142	56,8	1-5 Yıl	106	42,4
Kadın	108	43,2	6-10 Yıl	52	20,8
Toplam	250	100	11-15 Yıl	53	21,2
Yaş	Frekans	% (Yüzde)	16 Yıl ve Üzeri	Frekans	% (Yüzde)
20-30 Yaş	93	37,2	Toplam	250	100,0
31-40 Yaş	97	38,8	İşletme Pozisyonu	Frekans	% (Yüzde)
41-50 Yaş	42	16,8	Sahip/Ortak	27	10,8
51 Yaş ve Üzeri	18	7,2	CEO/Genel Mdr.	3	1,2
Toplam	250	100,0	Finans Mdr.	16	6,4
Eğitim Durumu	Frekans	% (Yüzde)	Muhasebe Mdr.	17	6,8
Lise	56	22,4	Pazarlama Mdr.	6	2,4
Ön lisans	58	23,2	Satın Alma Mdr.	8	3,2
Lisans	107	42,8	Üretim Mdr.	13	5,2
Lisansüstü	29	11,6	Dış Ticaret Mdr.	8	3,2
Toplam	250	100,0	İnsan Kaynak Mdr.	9	3,6
			Diğer	143	57,2
			Toplam	250	100,0

Demografik özelliklerine ilişkin genel tablo 3 değerlendirildiğinde ankete katılanların 142 kişi ile %56,8'lik kısmı erkeklerden, 108 kişi ile %43,2'lik kısmının ise kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Ankete katılanlar %37,2'si 20-30, %38,8'i 31-40, %16,8'i 41-50, %7,20'si 51 ve üzeri yaş aralığına sahiptir. En fazla oranı 97 kişi ile 31-40 yaş arası katılımcılar, en düşük oranı ise 18 kişi ile 51 yaş ve üzeri katılımcılar oluşturmaktadır. Ankete katılanların %22,4'ünün 56 kişi ile lise, %23,2'sinin 58 kişi ile ön lisans, %42,8'inin 107 kişi ile lisans ve %11,6'sının 29 kişi ile lisansüstü eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. En fazla oranı 107 kişi ile lisans eğitim düzeyinde olan katılımcılar oluşturmaktayken, en düşük oranı 29 kişi ile lisansüstü eğitim düzeyinde olan katılımcılar oluşturmaktadır. Bu sonuçlara göre tekstil sektöründe yönetici pozisyonunda çalışanların ağırlıklı olarak lisans düzeyinde eğitime durumuna sahip oldukları söylenebilir. Ankete katılanların 106 kişinin %42,4 ile 1-5 yıl, 52 kişinin %20,8 ile 6-10 yıl, 53 kişinin %21,2 ile 11-15 yıl, 39 kişinin %15,6 ile 16 yıl ve üzeri aralığında tecrübe süresine sahip oldukları görülmektedir.

Ankete katılanların 27 kişinin %10,8 ile sahip/ortak, 3 kişinin %1,2 ile CEO/genel müdürü, 16 kişinin %6,4 ile finans müdürü, 17 kişinin %6,8 ile muhasebe müdürü, 6 kişinin %2,4 ile pazarlama müdürü, 8 kişinin %3,2 ile satın alma müdürü, 13 kişinin %5,2 ile üretim müdürü, 8 kişinin %3,2 ile dış ticaret müdürü, 9 kişinin %3,6 ile insan kaynakları pozisyonunda çalıştıkları görülmektedir. 143 kişinin %57,2 ile diğer seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Diğer seçeneğinin yanıtları genel olarak müdür yardımcılığı, yönetici yardımcılığı, yönetim memuru ve daha çeşitli müdürlüklerden oluşmaktadır.

5.4.3. Araştırmada Kullanılan Ölçklere İlişkin Tanımlayıcı Bulgular

Araştırmada yer alan değişkenler stratejik karar alma süreci özellikleri ve muhasebe bilgi sistemi bileşenleri olmak üzere 2 ana başlık altında incelenmiştir. Ankette değişkenleri ölçen her bir önerme için katılımcılardan, "1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerinden sadece birini işaretlemeleri istenmiştir. Literatüre bakıldığında puanlar 4,21-5,00 aralığında ise 5= Kesinlikle Katılıyorum, 3,41-4,20 aralığında ise 4=Katılıyorum, 2,61-3,40 aralığında ise 3= Kararsızım, 1,81-2,60 aralığında ise 2= Katılmıyorum, 1,00-1,80 aralığında ise 1= Kesinlikle Katılmıyorum ayrıca ortalama oran yorumları, 4,5-5,00 Çok yüksek, 3,50-4,49 Yüksek, 2,50-3,49 Orta, 1,50-2,49 Düşük ve 1,49'un altı çok düşük şeklinde değerlendirilmektedir.

Tablo 4. Stratejik Karar Alma Süreci Özelliklerine İlişkin Tanımlayıcı Bulgular

Stratejik Karar Alma Süreci Özelliklerine İlişkin Sorular	A.O	SS
1- İşletmemiz ile ilgili stratejik bir kararın alınmasında bilgileri kapsamlı bir şekilde bulmaya çalışırız.	3,79	0,93
2- İşletmemiz ile ilgili stratejik bir kararı almadan önce konuya ilişkin bilgileri kapsamlı bir şekilde analiz ederiz.	3,82	0,96
3- İşletmemiz ile ilgili stratejik bir karar almada nicel analiz teknikleri önemlidir.	3,77	0,93
4- İşletmemiz ile ilgili stratejik bir karar almayı etkileyen süreç çoğunlukla analiktir.	3,76	0,93
5- İşletmemiz ile ilgili stratejik bir karar almada önemli bilgiler üzerinde odaklanmada ve ilgisiz bilgileri görmezden gelmede etkinizdir.	3,65	1,01
6- İşletmemizde kritik kararlar üst düzey heyet tarafından alınır.	3,99	0,95
7- İşletmemizde bir eylemin gerçekleşmesi için karar grubumuzun fikir birliğine varması gerekir.	3,84	0,93
8- Ne yapılması gerektiğini bilmeme rağmen, bazen karar alırken daha fazla bilgi araştırırım; çünkü kararlar başkalarına gerekçelendirilmelidir.	3,93	0,92
9- İşletmemizde kararların uygulanmasını durdurabilirim veya tam tersi uygulanmasına ilham verebilirim.	3,60	1,02
10- İşletmemiz alt kademe çalışanlarının yeni bir ürün, süreç veya hizmet fikri varsa bu, bana ulaşmadan önce yönetim kademelerinden geçer.	3,75	1,00

A.O: Aritmetik Ortalama; SS: Standart Sapma

Tablo 4 de stratejik karar alma süreci özelliklerine ilişkin değişkenlerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri gösterilmektedir. İlk beş soruda (1-5) rasyonellik değişkenine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelerden "İşletmemiz ile ilgili stratejik bir karar almada önemli bilgiler üzerinde odaklanmada ve ilgisiz bilgileri görmezden gelmede etkinizdir." sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında 126 katılımcının (%50,4) "katılıyorum" yanıtını verdikleri görülmektedir. Ancak aritmetik ortalama sonuçların diğer sorulara göre düşük (A.O = 3,65) çıktığı görülmektedir. En yüksek ortalama değeri ise "İşletmemiz ile ilgili stratejik bir kararı almadan önce konuya ilişkin bilgileri kapsamlı bir şekilde analiz ederiz." 3,82'dir. Genel olarak değerlerin toplam ortalaması ise; 3,76'dır. Bu değerler katılımcıların rasyonellik değişkenine vermiş oldukları cevapların 4=Katılıyorum şeklinde oluştuğunu ve yüksek derecede olumlu olduğunu göstermektedir. Son beş soruda (6-10) hiyerarşik merkezileşme değişkenine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelerden "İşletmemizde kararların uygulanmasını durdurabilirim veya tam tersi uygulanmasına ilham verebilirim" sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında 116 katılımcının (%46,4) "katılıyorum" yanıtını verdikleri ve aritmetik ortalama sonuçların diğer sorulara göre düşük (A.O = 3,65) çıktığı görülmektedir. En yüksek ortalama değeri ise, "İşletmemizde kritik kararlar üst düzey heyet tarafından alınır" 3,99'dur. Genel olarak değerlerin toplam ortalaması ise, 3,82'dir. Yine bu değerler katılımcıların hiyerarşik merkezileşme değişkenine vermiş oldukları cevapların 4=Katılıyorum şeklinde oluştuğunu ve yüksek derecede olumlu olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Muhasebe Bilgi Sistemi Bileşenlerine İlişkin Tanımlayıcı Bulgular

Muhasebe Bilgi Sistemi Bileşenlerine İlişkin Sorular	A.O	SS
1- İşletmemiz ile ilgili stratejik planlama yapılırken ihtiyaç duyulan bilgiler finansal muhasebe sisteminden etkin bir şekilde karşılanmaktadır.	3,79	0,99
2- Üstler finansal muhasebe sistemindeki bilgiler sayesinde astların işletme amaçları doğrultusunda hareket edip etmediklerini görebilmektedir.	3,76	0,93
3- İşletmemizde koordinasyon işlevi yerine getirilirken finansal muhasebe sistemindeki bilgilerden etkin bir şekilde yararlanılmaktadır.	3,80	0,92
4- Finansal muhasebe sistemi, finansal yapıdaki değişmelerin izlenmesi ve oluşacak durumlara uygun kararların alınmasını kolaylaştırmaktadır.	3,83	0,91
5- Finansal muhasebe sistemiyle işletme faaliyetlerinin kontrolü daha iyi bir şekilde gerçekleştirilmeye başlanmıştır.	3,80	0,92
6- Finansal muhasebe sistemiyle yöneticiler daha doğru hedef belirlemeye başlamışlardır.	3,80	0,95
7- Finansal muhasebe sistemiyle yönetim şekli sistematize olmuştur.	3,82	0,88
8- Finansal muhasebe sistemiyle işletme faaliyetlerinin etkinliği ve verimliliği artmıştır.	3,81	0,87
9- İşletmemizde mamul/hizmet üretimi geçmiş tecrübeler ve hesaplamalarla standart (ideal) maliyetler aracılığıyla etkin bir şekilde belirlenmektedir.	3,76	0,89
10- Mamul/hizmet üretim sürecinde iyileştirmelerle israfı önlemeye ve maliyeti düşürmeye yönelik faaliyetler kapsamlı olarak gerçekleştirilmektedir.	3,79	0,95
11- Mamul/hizmet maliyetleri malzeme, işçilik ve genel üretim giderlerinin tamamından oluşmaktadır.	3,91	0,84
12- Sipariş üzerine mamul/hizmet üretiminde maliyet hesapları sipariş bazında kapsamlı olarak yapılmaktadır.	3,91	0,82
13- Mamul/hizmet üretiminde maliyet hesapları her bir parti için ayrı ayrı yapılmaktadır.	3,95	0,86
14- Bir veya birkaç benzer tipte mamul/hizmet üretiminde her bir safha için ayrı maliyet hesapları yapılmaktadır.	3,87	0,81
15- Üretim aşamasında ortaya çıkan bütün maliyetler genel üretim gideri yazılmak yerine mamul/hizmet ile ilişkilendirilmektedir.	3,81	0,84
16- İşletmemizde üretimin ilk aşamasından sürecinin tamamlanması ve tüketicilere ulaşmasına kadar düşük maliyetle en yüksek değer ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır.	3,92	0,82
17- İşletme performansı finansal bilgiler ve müşteri şikâyetleri gibi finansal olmayan bilgilerle etkin bir şekilde ölçülmektedir.	3,78	0,92
18- İşletmemizin marka değeri hesaplanmaktadır.	3,70	0,96
19- Rakiplerin maliyetlerine odaklı olarak kapsamlı değerlendirmeler yapılmaktadır.	3,81	0,95
20- Rakipler izlenerek belirledikleri stratejiler hakkında kapsamlı olarak bilgi sahibi olunmaktadır.	3,72	0,87
21- Rakiplerin finansal tabloları üzerinden rekabetçi avantaj açısından analizleri kapsamlı olarak yapılmaktadır.	3,71	0,95

f: Frekans; %: Yüzde; A.O: Aritmetik Ortalama; SS: Standart Sapma

Tablo 5 de muhasebe bilgi sistemi bileşenlerine ilişkin değişkenlerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri tabloda gösterilmektedir. İlk sekiz soruda (1-8) finansal muhasebe (genel muhasebe) değişkenine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelerden finansal muhasebe bilgilerinin kullanımı ile ilgili “Finansal muhasebe sistemiyle işletme faaliyetlerinin etkinliği ve verimliliği artmıştır” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında 131 katılımcının (%52,4) "katılıyorum" yanıtını verdikleri görülmektedir. En yüksek ortalama değeri ise, “Finansal muhasebe sistemi, finansal yapıdaki değişmelerin izlenmesi ve oluşacak durumlara uygun kararların alınmasını kolaylaştırmaktadır.” A.O: 3,82’dir. Genel olarak değerlerin toplam ortalaması ise; 3,80’dir. Bu değerler katılımcıların finansal muhasebe değişkenine vermiş oldukları cevapların 4=Katılıyorum şeklinde oluştuğunu ve yüksek derecede olumlu olduğunu göstermektedir.

Sonraki altı soruda (9-14) maliyet muhasebesi değişkenine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelerden maliyet muhasebe bilgilerinin kullanımı ile ilgili “Mamul/hizmet maliyetleri malzeme, işçilik ve genel üretim giderlerinin tamamından oluşmaktadır” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında 139 katılımcının (%55,6) "katılıyorum" yanıtını verdikleri ve aritmetik ortalama sonucu destekler nitelikte (A.O = 3,91) çıktığı görülmektedir. En yüksek ortalama değeri ise, “Mamul/hizmet üretiminde maliyet hesapları her bir parti için ayrı ayrı yapılmaktadır” 3,95’dir. Genel olarak değerlerin toplam ortalaması ise; 3,87’dir. Yine bu değerler katılımcıların maliyet muhasebesi değişkenine vermiş oldukları cevapların 4=Katılıyorum şeklinde oluştuğunu ve yüksek derecede olumlu olduğunu göstermektedir.

15-21 arasında yönetim muhasebesi değişkenine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelerden yönetim muhasebesi uygulamaların kullanımı ile ilgili “İşletmemizde üretimin ilk aşamasından sürecinin tamamlanması ve tüketicilere ulaşmasına kadar düşük maliyetle en yüksek değer ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında 136 katılımcının (%54,4) "katılıyorum" yanıtını verdikleri ve aritmetik ortalama sonucu destekler nitelikte (A.O = 3,92) çıktığı görülmektedir. Genel olarak değerlerin toplam ortalaması ise; 3,78’dir. Yine bu değerler katılımcıların yönetim muhasebesi değişkenine vermiş oldukları cevapların 4=Katılıyorum şeklinde oluştuğunu ve yüksek derecede olumlu olduğunu göstermektedir.

5.4.4. Araştırma Hipotezlerin Test Edilmesi

Araştırmanın hipotezlerini test etmek amacıyla, modelde yer alan değişkenlerin demografik özelliklere göre farklılık gösterip/göstermeme durumlarını saptamak üzere Bağımsız Örneklem T testi, One-Way ANOVA testi yapılmıştır. Hipotez testlerine konu olan bu değişkenler aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 6. Demografik Özellikler ile Araştırma Modelinde Yer Alan Değişkenlerin Karşılaştırılması

			Sıklık Dağılımı	Ortalama	Standart Sapma	t ve p (Farkın Kaynağı)
Stratejik Karar Alma Süreci Özellikleri	Cinsiyet	Erkek	141	3,77	0,770	p= 0,551 Fark Yok
		Kadın	108	3,82	0,536	
Muhasebe Bilgi Sistemi Bileşenleri	Cinsiyet	Erkek	142	3,78	0,728	p = 0,431 Fark Yok
		Kadın	108	3,84	0,487	
Stratejik Karar Alma Süreci Özellikleri	Yaş	20-30 Yaş	93	3,74	0,519	p= 0,768 Fark Yok
		31-40 Yaş	96	3,79	0,781	
		41-50 Yaş	42	3,86	0,650	
		51 Yaş ve Üzeri	18	3,85	0,891	
Muhasebe Bilgi Sistemi Bileşenleri	Yaş	20-30 Yaş	93	3,79	0,490	p= 0,768 Fark Yok
		31-40 Yaş	96	3,81	0,726	
		41-50 Yaş	42	3,82	0,695	
		51 Yaş ve Üzeri	18	3,82	0,678	
Stratejik Karar Alma Süreci Özellikleri	Eğitim Durumu	Lise	56	3,63	0,789	p= 0,247 Fark Yok
		Ön Lisans	58	3,80	0,648	
		Lisans	107	3,86	0,588	
		Lisansüstü	29	3,81	0,801	
Muhasebe Bilgi Sistemi Bileşenleri	Eğitim Durumu	Lise	56	3,67	0,777	p= 0,389 Fark Yok
		Ön Lisans	58	3,82	0,559	
		Lisans	107	3,85	0,556	
		Lisansüstü	29	3,84	0,755	
Stratejik Karar Alma Süreci Özellikleri	Mesleki Tecrübe Süresi	1-5 Yıl	106	3,80	0,535	p= 0,799 Fark Yok
		6-10 Yıl	52	3,76	0,645	
		11-15 Yıl	53	3,83	0,702	
		16 Yıl ve Üzeri	39	3,70	0,983	
Muhasebe Bilgi Sistemi Bileşenleri	Mesleki Tecrübe Süresi	1-5 Yıl	106	3,78	0,507	p= 0,120 Fark Yok
		6-10 Yıl	52	3,88	0,639	
		11-15 Yıl	53	3,91	0,658	
		16 Yıl ve Üzeri	39	3,61	0,858	

Yukardaki Tablo 6 da yer alan bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analiz (anova) sonucunda, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleki tecrübe süreleri ile değişkenler arasında ölçek puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan işletme çalışanlarından elde edilen verilere göre stratejik karar alma süreci özellikleri ve muhasebe bilgi sistemi bileşenleri ölçekleri ile demografik özellikler arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu durumda demografik özellikler ve stratejik karar alma süreci özellikleri değişkenleri için H_{01} hipotezi kabul edilmiştir. Demografik özellikler ve muhasebe & finans bilgi sistemi bileşenleri değişkenleri için H_{02} hipotezi kabul edilmiştir. Araştırmanın hipotezlerini test etmek ve regresyon analizine geçmek amacıyla modelde yer alan bağımlı ve bağımsız değişkenlerin birbirleriyle ilişkilerini saptamak üzere korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırma modelinin bağımsız değişkeni olan muhasebe bilgi sistemi ve bağımlı değişkeni olan stratejik karar alma süreci özellikleri alt boyutları arasındaki ilişkileri incelemek üzere korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz bulguları aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Araştırma Değişkenleri ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi Bulguları

	Ortalama	Standart Sapma	Rasyonellik	Hiyerarşik Merkezileşme	Finansal Muhasebe	Maliyet Muhasebesi	Yönetim Muhasebesi
Rasyonellik	3,76	,770	1				
Hiyerarşik Merkezileşme	3,82	,682	,746**	1			
Finansal Muhasebe	3,80	,739	,744**	,701**	1		
Maliyet Muhasebesi	3,85	,658	,632**	,692**	,784**	1	
Yönetim Muhasebesi	3,78	,696	,716**	,729**	,729**	,731**	1

N=250; *p<0,05**p<0,01 düzeyinde anlamlı

Korelasyon analizi sonuçları Tablo 7 de yer alan bulgular dikkate alınarak yorumlanmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucunda aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Finansal muhasebe alt boyutları ile stratejik karar alma süreci özelliklerinden hiyerarşik merkezileşme ve rasyonellik boyutları ile ilgi sonuçlar:
 - ✓ Finansal muhasebe uygulamaları (r: ,744; p<0,01) ile rasyonellik arasında pozitif yönde ve güçlü ilişki vardır.
 - ✓ Finansal muhasebe uygulamaları (r: ,701; p<0,01) ile hiyerarşik merkezileşme arasında pozitif yönde ve güçlü ilişki vardır.
 - ✓ Maliyet muhasebesi uygulamaları (r: ,632; p<0,01) ile rasyonellik arasında pozitif yönde ve güçlü ilişki vardır.
 - ✓ Maliyet muhasebesi uygulamaları (r: ,692; p<0,01) ile hiyerarşik merkezileşme arasında pozitif yönde ve güçlü ilişki vardır.
 - ✓ Yönetim muhasebesi uygulamaları (r: ,716; p<0,01) ile rasyonellik arasında pozitif yönde ve güçlü ilişki vardır.
 - ✓ Yönetim muhasebesi uygulamaları (r: ,729; p<0,01) ile hiyerarşik merkezileşme arasında pozitif yönde ve güçlü ilişki vardır.

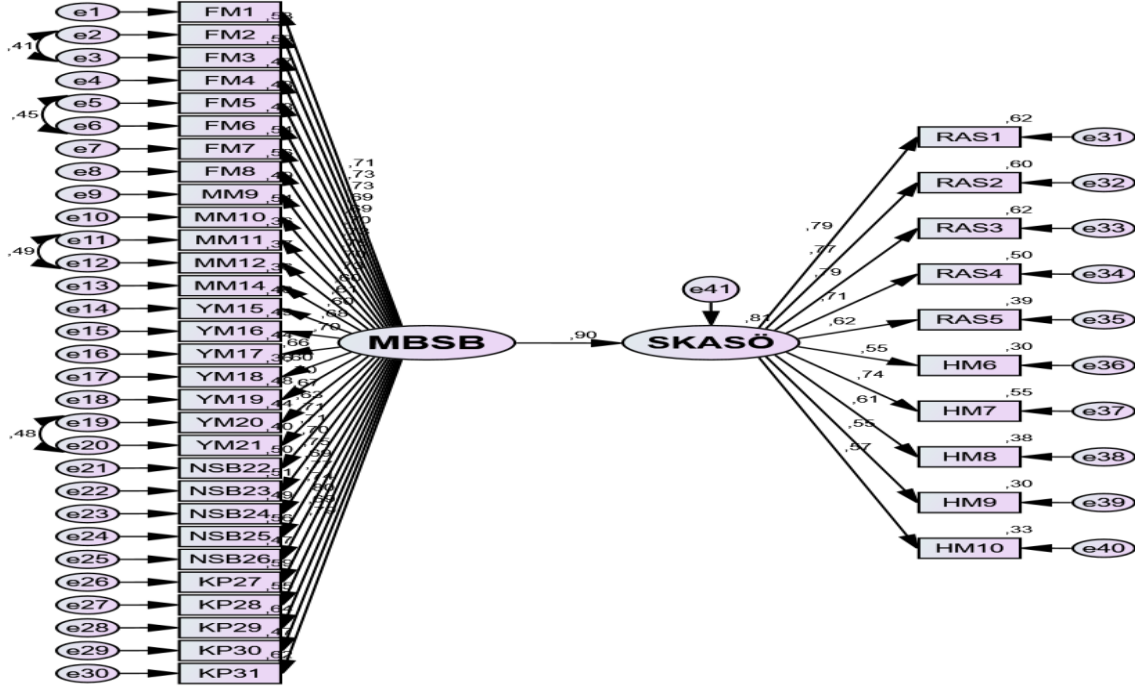
Korelasyon analizi sonucu elde edilen bulgulara göre, muhasebe bilgi sistemi bileşenleri alt boyutları ile stratejik karar alma süreci alt boyutları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Boyutlar arasındaki korelasyon, değişkenlerin genel boyut şeklinde alınarak analize tabi tutulmalarında herhangi bir sakınca olmadığını göstermektedir. Fakat daha ayrıntılı sonuçlar elde edebilmek adına regresyon analizinin boyutlar bazında yapılması uygun görülmüştür. Bu kapsamda bütün değişkenlerin yol analizi için uygun olduğu görülmektedir. Bundan sonraki aşamada değişkenler arasındaki etkileri belirlemek üzere modelde bulunan tüm değişkenlerin Yapısal eşitlik modelinde (YEM) yol analizi ile hipotez testleri yapılmıştır.

Araştırma kapsamında daha önceden alt boyutlara ayrılmış, Açıklayıcı Faktör Analizi, Birinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi ve İkinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi ile sağlamaları yapılan temel gizil değişkenlerin her birinin aralarındaki ilişkilerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Sonraki aşamada

ise oluşturulan muhasebe bilgi sistemi bileşenlerinin stratejik karar alma süreci özelliklerini etkileme durumlarını belirlemek için oluşturulan hipotezler test edilerek değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme iki adımda gerçekleştirilmiş olup öncelikli olarak; muhasebe bilgi sistemi bileşenlerinin stratejik karar alma süreci özelliklerini etkileme durumları daha sonra ise muhasebe bilgi sistemi bileşenlerinin alt boyutlarının stratejik karar alma süreci özellikleri alt boyutlarını etkileme durumları açıklanmıştır.

1. Adımda bağımlı ve bağımsız değişken modele alınarak analiz edilmiştir. Muhasebe bilgi sistemi bileşenleri ölçeği ve stratejik karar alma süreci ölçeği model uyum indeksleri incelendiğinde kurulan modelde tüm iyi uyum katsayıları kabul edilebilir uyum göstermiştir. Aşağıdaki şekilde yol analizi grafiği, tabloda ise ilişki katsayıları yani standardize edilmiş regresyon değerlerine yer verilmiştir.

Şekil 2. MBSB Ölçeği ve SKASÖ Ölçeği Yol Analizi Grafiği

Tablo 8. MBSB Ölçeği ve SKASÖ Ölçeği Yol Analizi Regresyon Katsayıları

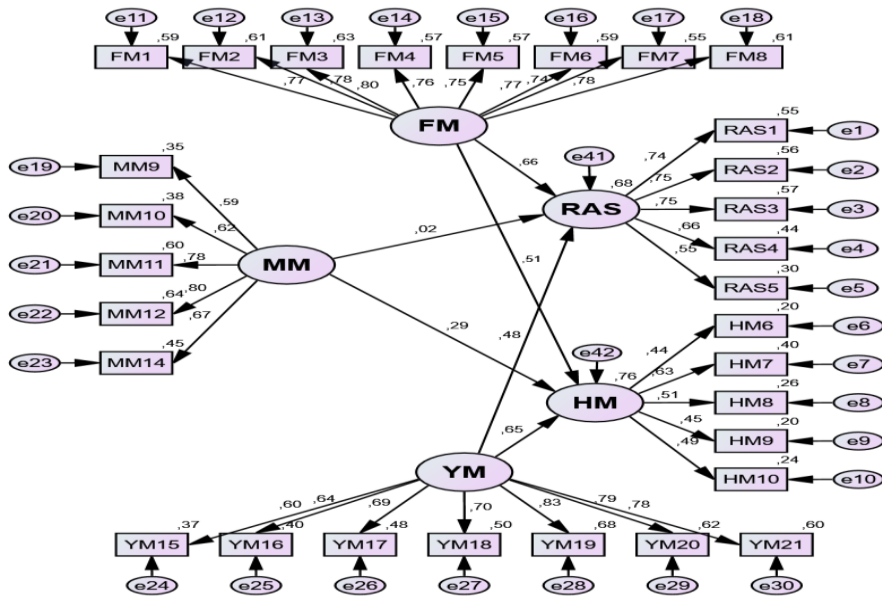
İçsel Değişken		Dışsal Değişken	Standardize Edilmiş Regresyon	p
Stratejik Karar Alma Süreci Özellikleri	←	Muhasebe Bilgi Sistemi Bileşenleri	0,901	**

**p<0,05

YEM'de kullanılan şekillerde (Şekil 2) ifade edildiği gibi daire ya da elips ile gösterilen gizil değişken yine daire veya elips ile ifade edilen diğer gizil değişkene doğru tek yönlü oklar faktör yükü olarak ifade edilen gizil değişkenler arasındaki ilişki düzeyini göstermekte ve standardize edilmiş değerlerden meydana gelmektedir.

Şekil 2 ve Tablo 8'de yer alan bilgilere göre, modeldeki yollara ait sonuçlar incelendiğinde; muhasebe bilgi sistemi bileşenleri değişkeninin; stratejik karar alma süreci özellikleri üzerindeki etkileri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif yöndedir ($\beta=0,90$; $p<0,05$). Etki düzeyi standardize regresyon sonuçları ile açıklanmış olup muhasebe bilgi sistemi bileşenlerindeki bir birimlik değişim stratejik karar alma süreci özelliklerinde pozitif yönde yaklaşık 0,90 birimlik değişime neden olmaktadır. Yapılan analizler sonucunda; H_0 hipotezi reddedilmiştir.

2. Adımda bağımlı ve bağımsız değişkenlerin alt boyutları modele alınarak analiz edilmiştir. MBSB Ölçeği alt boyutları ve SKASÖ Ölçeği alt boyutlarının model uyum indeksleri incelendiğinde kurulan modelde tüm iyi uyum katsayıları kabul edilebilir uyum göstermiştir. Aşağıdaki şekilde yol analizi grafiğine, tabloda ise ilişki katsayıları yani standardize edilmiş regresyon değerlerine yer verilmiştir.

Şekil 3. MBSB Ölçeği Alt Boyutları ve SKASÖ Ölçeği Alt Boyutları Yol Analizi Grafiği

Tablo 9. MBSB Ölçeği Alt Boyutları ve SKASÖ Ölçeği Alt Boyutları Yol Analizi Regresyon Katsayıları

İçsel Değişken		Dışsal Değişken	Standardize Edilmiş Regresyon	p
Rasyonellik	←	Finansal Muhasebe	0,664	***
Hiyerarşik Merkezileşme	←	Finansal Muhasebe	0,509	***
Rasyonellik	←	Maliyet Muhasebesi	0,017	0,095*
Hiyerarşik Merkezileşme	←	Maliyet Muhasebesi	0,287	0,022**
Rasyonellik	←	Yönetim Muhasebesi	0,485	***
Hiyerarşik Merkezileşme	←	Yönetim Muhasebesi	0,648	***

***:p<0,001 *:p<0,01 **:p<0,05

Modeldeki yollara ait sonuçlar incelendiğinde; muhasebe bilgi sistemi bileşenleri alt boyutları; stratejik karar alma süreci özellikleri alt boyutları üzerindeki etkileri istatistiksel anlamlılık ve etki düzeyi belirlenmiştir.

Şekil 3 ve Tablo 9'da yer alan bilgilere göre, etki düzeyi standardize regresyon sonuçları ile açıklamış olup finansal muhasebe bilgilerinin, rasyonellik ve hiyerarşik merkezileşme üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi bulunmaktadır ($\beta=,66,-,42$; $p<0,05$). Finansal muhasebe uygulamalarındaki bir birimlik değişim rasyonellik üzerinde pozitif yönde yaklaşık 0,66 birimlik, hiyerarşik merkezileşme üzerinde ise pozitif yönde yaklaşık 0,51 birimlik değişime neden olmaktadır. Yapılan analizler sonucunda; H_{03}^1 ; H_{03}^2 hipotezleri reddedilmiştir.

Maliyet muhasebe bilgilerinin, rasyonellik üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmama ($\beta=,010$; $p>0,05$) birlikte hiyerarşik merkezileşme üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi bulunmaktadır ($\beta=,29$; $p<0,05$). Maliyet muhasebesi uygulamalarındaki bir birimlik değişim hiyerarşik merkezileşme üzerinde ise pozitif yönde yaklaşık 0,29 birimlik değişime neden olmaktadır. Yapılan analizler sonucunda; H_{03}^3 hipotezi kabul edilmiş, H_{03}^4 hipotezi reddedilmiştir.

Yönetim muhasebesi bilgilerinin, rasyonellik ve hiyerarşik merkezileşme üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi bulunmaktadır ($\beta=,48,-,55$; $p<0,05$). Yönetim muhasebesi uygulamalarındaki bir birimlik değişim rasyonellik üzerinde pozitif yönde yaklaşık 0,48 birimlik, hiyerarşik merkezileşme üzerinde ise pozitif yönde yaklaşık 0,65 birimlik değişime neden olmaktadır. Yapılan analizler sonucunda; H_{03}^5 ; H_{03}^6 hipotezleri reddedilmiştir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Muhasebe bilgi sistemleri ve stratejik karar alma ilişkisi uzun vadeli planlamalar, rekabet avantajı, zaman ve maliyet tasarrufu vb. gibi olanaklar sağlayarak isabet düzeyi yüksek kararlar alınmasını yardımcı olmaktadır. Özellikle stratejik karar alma sürecine katılım rolünü vurgulayarak karar alma sürecinde otoritenin (yetkinin) toplanmasını veya karar alma gücünü ifade eden hiyerarşik merkezileşme; ilgili enformasyonu toplamaya, nicel analiz teknikleri kullanarak bu enformasyonu

analiz etmeye ve sonra nihai seçimi bu analiz sonuçlarına dayandırmaya odaklanan rasyonellik ile ilişkili durumdadır.

Araştırma sonucunda değişkenlerin demografik özelliklere göre farklılık gösterip/göstermeme ve ilişki durumları saptanmış, stratejik karar alma süreci özellikleri ve muhasebe bilgi sistemi bileşenleri ölçekleri ile demografik özellikler arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Korelasyon analizi sonuçlarına göre, ölçeklerin alt boyutları arasında güçlü ve pozitif yönlü ilişler bulunmuştur. Bundan sonraki aşamada değişkenler arasındaki etkileri belirlemek üzere modelde bulunan tüm değişkenlerin Yapısal eşitlik modelinde (YEM) yol analizi ile hipotez testleri yapılmıştır. Yapılan yol analizi sonuçlarına göre, muhasebe bilgi sistemi bileşenleri değişkeni; stratejik karar alma süreci özelliklerini pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilemektedir. Muhasebe bilgi sistemi bileşenlerindeki bir birimlik değişim stratejik karar alma süreci özelliklerinde pozitif yönde yaklaşık 0,90 birimlik değişime neden olmaktadır. Muhasebe bilgi sistemi bileşenleri alt boyutları; stratejik karar alma süreci özellikleri alt boyutlarını pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilemektedir. Finansal muhasebe bilgilerinin, rasyonellik ve hiyerarşik merkezileşme üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi bulunmaktadır. Maliyet muhasebesi bilgilerinin, rasyonellik üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamakla birlikte hiyerarşik merkezileşme üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi bulunmaktadır. Yönetim muhasebesi bilgilerinin, rasyonellik ve hiyerarşik merkezileşme üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi bulunmaktadır. Stratejik karar alma süreci özellikleri ile muhasebe bilgi sistemi bileşenleri ilişkisi model çerçevesinde ele alınmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde tekstil ve hazır giyim sektörlerinde rekabet ve sürdürülebilirliğin sağlanması anlamında stratejik kararların oldukça önemli olduğu ayrıca bu kararlarda muhasebe bilgi sistemi bileşenlerinden finansal ve yönetim muhasebesi bilgilerinin etkili olduğu, maliyet muhasebesi bilgilerinin ise etki düzeyinin düşük olduğu sonuçları elde edilmiştir. Bu anlamda işletmeler, yöneticiler ve diğer bilgi kullanıcıları açısından stratejik kararlarda muhasebe bilgi sisteminin daha fazla önemini ortaya çıkaracak önerilerde bulunulmuştur.

Bulgulardan yola çıkılarak tekstil işletmeleri yöneticilerinin işletme faaliyetleri ile ilgili alacakları kararlarda belirsizliği en aza indirmek için sayısal değerlerden yani muhasebe bilgi sisteminde oluşan verilerden yararlanmaları, stratejik kararlar açısından yöneticilerin geçmiş durumları ile şimdiki durumlarını raporlar aracılığıyla karşılaştırmasına olanak tanınması onların daha etkin kararlar almasını sağlayacağı düşünülmektedir. İşletmelerin kurumsal yapının güçlendirilmesi, muhasebe bilgi sistemlerini daha aktif ve etkin bir şekilde kullanımını teşvik edecek önlemler kamu yönetimi tarafından gündeme alınmalıdır. Kamu tarafından işletmelerin stratejik kararlarını ve planlarını uygulamalarını kolaylaştırıcı teşvik ve yatırımlar yapılması gerekmektedir.

Çalışmada, tekstil sektöründe faaliyet gösteren işletmeler incelenmiştir. Gelecek çalışmalarda, stratejik kararların elzem olduğu gıda, tarım, teknoloji, bilişim, sektörleri ele alınabilir. Özellikle rekabetin ve değişimin çok yüksek yaşandığı bu sektörler hızla büyümekte ve bu sektörlerde farklı işletmeler kolaylıkla nüfuz edebilmektedir. Bu bağlamda stratejik karar alma, bu sektörler için önemli bir kavram olarak değerlendirilebilir. Stratejik karar alma, muhasebe bilgi sistemi ile ilgili yapılan çalışmaların sektörlerin çoğunda ele alınmadığı görülmektedir. Bu çerçevede, diğer sektörlerle ilgili yapılacak gelecekteki araştırmaların literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgün, A. İ. ve Kılıç, S. (2013). Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetiminin etkinliği üzerindeki etkisi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 21-36.
- Apak, İ. (2018). *Stratejik yönetim muhasebesi araçlarının işletmelerin finansal performansı üzerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Aksaray Üniversitesi, Aksaray.
- Canbaz, S. (2014). *KOBİ'lerde stratejik planlama ve karar alma sürecinde yönetim bilgi sistemlerinin rolü ve önemi: Edirne'de bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Daft R.L. (2007). *Organization Theory And Design*. 9th Edition. USA: Thomson Learning Academic Resource Center, USA.
- Dean, J. W. & Sharfman, M. P. (1996). Does decision process matter? a study of strategic decision-making effectiveness. *Academy of Management Journal*, 39(2), 368-396.
- Demir, B. (2015). *Üst yönetim karakteristik özelliklerinin büyüme stratejisine etkisi: üst yönetimin stratejik karar sürecinin aracılık etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.

- Demir, Y. ve Coşkun, D. (2009). Finansal bilgi sisteminin işletmelerin yönetim fonksiyonu üzerine etkisi: Aydın ili örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 1-21.
- Drucker, P. (1999). 21. *Yüzyıl İçin Yönetim Tartışmaları*. (Çev: İ.Bahçivangil) İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Elbanna, S. (2006). Strategic decision making: process perspectives. *International Journal of Management Reviews*, 8 (1), 1-20.
- Elbanna, S. and Child, J. (2007). The influence of decision, environmental and firm characteristics on the rationality of strategic decision-making. *Journal of Management Studies*, 44(4),561-591.
- Goll, I. and Rasheed, A. M. A. (1997). Rational decision making and firm performance: the moderating role of environment. *Strategic Management Journal*, 18, 583-591.
- Guillemette, M. G., Laroche, M. and Cadieux, J. (2014). Defining decision making process performance: Conceptualization and validation of an index, *Journal Information and Management archive*, 51(6), 618-626.
- Güçlü, N. (2003). Stratejik Yönetim. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 61-85.
- Hall, J. A. (2008). *Accounting Information Systems*. Sixth Edition, Cengage Learning.
- Hashem, A. E. A. (2018) The effect of strategic decision making tools on rationality of decision making process. *International Journal of Business and Society*, 18(1), 11-28.
- İzci, Ç. (2014). Muhasebe verilerinin işletmelerin stratejik yönetim ve karar alma sürecinde kullanımı ve önemi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 12(23), 188-206.
- Karcıoğlu, R. (2000). *Stratejik Maliyet Yönetimi: Maliyet ve Yönetim Muhasebesinde Yeni Yaklaşımlar*. Erzurum: Aktif Yayınevi.
- Kaygusuzoğlu, M. ve Uluyol, O. (2011). İşletme Yöneticilerinin Muhasebe Bilgilerini Kullanım Düzeylerinin Araştırılması, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 299-320.
- KMTSO, 2019 <http://www.kmtso.org.tr/firma/mgrup> (Erişim Tarihi: 20.11.2019).
- Koçel, T (2018). *İşletme Yöneticiliği*. (Geliştirilmiş 17. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Küçükşavaş, N. (2019). *Finansal Muhasebe* (15. Baskı), İstanbul: Beta Yayın Dağıtım.
- Loucks, O. L., Ereksun, O. H., Bol, J. F., Gorman, R. F., Johnson, P. C. and Krehbiel, T. C. (1998). Sustainability perspectives for resources and business. CRC Press.
- Ömürbek, V. (2003). *Kurumsal kaynak planlamasında muhasebe bilgi sisteminin rolü: Gıda sektöründe uygulama*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Sağlam, N. ve Karagül, A. A. (Ed.). (2013). *Muhasebe Bilgi Yönetimi*, (1. Baskı). Ankara: TC. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sevilengül, O. (2020). *Genel Muhasebe* (19. Baskı), Ankara: Gazi Kitapevi.
- Soylu, K. (2012). *Genel Muhasebe*, (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Uğuz, A. Ş., Arsu, T. ve Duman, H. (2015). Örgüt stratejilerinin yönetim muhasebesi uygulamaları ile ilişkisi: kapadokya bölgesi otelleri örneği. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 17-31.
- Ürü, F. O., Çalışkan, S. C., Atan, Ö. ve Aksu, M. (2011). How much entrepreneurial characteristics matter in strategic decision-making? *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 24, 538-562.
- Wally, S. and Baum, J. R. (1994). Personal and structural determinants of the pace of strategic decision making, *The Academy of Management Journal*, 37(4), 932-956.
- Yazıcı, N. (2010). Bir bilgi sistemi olarak muhasebenin kobi'lerin yönetim kararlarına etkisi: erzurum araştırması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 47, 202,212.
- Yücel, A.T. (2018). *Genel Muhasebe (Finansal Muhasebe)* (5. Baskı), İstanbul: Maliye Hesap Uzmanları Derneği.
- Yürekli, E. (2017). KOBİ'lerde yönetim ve maliyet muhasebesinin stratejik karar alma üzerine etkisi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 73, 137-168.